

Аудиттің 10 "Аудиторлық дәлелдемелер" ережесін (стандартын) бекіту туралы

Күшін жойған

Бұйрық Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі 1999 жылғы 19 мамыр N 215. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 1999 жылғы 25 маусымда тіркелді. Тіркеу N 823. Бұйрықтың күші жойылды - Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің 2008 жылғы 15 сәуірдегі N 179 бұйрығымен.

Ескерту: Бұйрықтың күші жойылды - Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің 2008 жылғы 15 сәуірдегі N 179 бұйрығымен.

Үзінді:

"Нормативтік құқықтық актілер туралы" Заңның 27-бабы 1-тармағына с ә й к е с

Б Ұ Й Ы Р А М Ы Н :

1. Осы бұйрыққа қосымшаға сәйкес Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілерінің күші жойылды деп танылсын.

2. Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік активтерді басқару әдіснамасы департаменті (Ж.Н. Айтжанова) бір апта мерзімде Қазақстан Республикасы Әділет министрлігіне және ресми баспа басылымдарына Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілерінің күші жойылды деп тану туралы хабарласын.

3. Осы бұйрық қол қойылған күнінен бастап күшіне енеді.

Министр

Б. Жәмішев

Қ а з а қ с т а н

Р е с п у б л и к а с ы

Қ а р ж ы

м и н и с т р і н і ң

2 0 0 8

ж ы л ғ ы

1 5

с ә у і р д е г і

N 179 бұйрығына қосымша

Қазақстан Республикасының күшін жойған кейбір нормативтік құқықтық актілерінің тізбесі

1 .	.	.	.	.	.	.
2 .	.	.	.	.	.	.
3 .	.	.	.	.	.	.
4 .	.	.	.	.	.	.
5 .	.	.	.	.	.	.
6 .	.	.	.	.	.	.
7 .	.	.	.	.	.	.
8 .	.	.	.	.	.	.
9 .	.	.	.	.	.	.

10. "Аудиттің 10»"Аудиторлық дәлелдемелер" ережесін (стандартын) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 1999 жылғы 19 мамырдағы N 215 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде N 8 2 3 б о л ы п т і р к е л д і).

1 1 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1 2 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1 3 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1 4 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1 5 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1 6 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1 7 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1 8 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1 9 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2 0 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2 1 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2 2 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2 3 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2 4 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2 5 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2 6 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2 7 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2 8 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	"

"Аудиторлық қызмет туралы" Z980304_ 1998 жылғы 20 қарашадағы Қазақстан Республикасы Заңының 16-бабының 2-тармағына және Қазақстан Республикасы Президентінің "Бухгалтерлік есеп туралы" 1995 жылғы 26 желтоқсандағы N 2732 Z952732_ Заң күші бар Жарлығына сәйкес Бұйырамын:

1. Аудиттің 10 "Аудиторлық дәлелдемелер" ережесі (стандарты) бекітілсін.
2. Бухгалтерлік есеп және аудит әдіснамасы басқармасы Аудиттің 10 "Аудиторлық дәлелдемелер" ережесін (стандартын) заңдармен белгіленген тәртіпте Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде тіркеуді қамтамасыз е т с і н .
3. Аудиттің осы Ережесі (стандарты) Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуден өткен күнінен бастап күшіне енеді деп б е л г і л е н с і н .
4. Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің 1998 жылғы 10 қыркүйектегі N 421 және Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігінің

Бухгалтерлік есеп және аудит әдіснамасы департаментінің 1998 жылғы 31 тамыздағы N 133 бұйрықтарының күші жойылған деп танылсын.

5. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау бірінші қаржы вице-министрі Ж.Ж.Ертілесова жүктелсін.

Министр

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрлігінің
1999 жылғы 19.05 N 215
бұйрығымен
бекітілген

10 аудит Ережелері (стандарт)

Аудиторлық дәлелдер

Кіріспе

1. Осы Ережелер (стандарт) қаржылық есепке жүргізілетін аудит барысында алынатын аудиторлық дәлелдердің саны мен сапасына, сондай-ақ осы аудиторлық дәлелдерді жинақтау процедураларына басшылық жасауды қ а м т а м а с ы з е т е д і .

2. Аудитор аудиторлық пікір білдіруге негіз болатын қорытындыларды қалыптастыру мақсатында жеткілікті мөлшерде тиісті аудиторлық дәлелдер алуы т и і с .

3. Аудиторлық дәлелдер бақылау сынақтары мен өзекті процедуралардың тиісті дәрежеде түйістірілуі негізінде алынады. Белгілі бір жағдайларда дәлелдер тек өзекті процедуралар негізінде ғана алынуы мүмкін.

4. Аудиторлық дәлелдер аудиторлық пікір білдіруге негіз болатын қорытындыларды қалыптастыру мақсатындағы ақпараттарды меңзейді. Аудиторлық дәлелдер алу үшін қаржылық есептің негізін қалайтын әдепкі құжаттар және бухгалтериялық жазбалармен қатар басқа да бұлақтардан алынған бекітуші ақпараттар пайдаланылады.

5. Бақылау сынақтары деп бухгалтерлік есеп пен ішкі бақылау жүйесін қолданудың ұйымдастырылуы және оның тиімділігі турасында аудиторлық дәлелдер алу мақсатында атқарылатын тексерістерді айтамыз.

6. Өзекті процедуралар қаржылық есепте төмендегідей екі түрлі жағдайда кездесетін елеулі бұрмалаушылықтарды анықтау жолында аудиторлық дәлелдер алу мақсатында атқарылады:

1) есеп жұмыстары мен шоттар сальдосын егжей-тегжейлі тексеру сынақтары

;

2) талдау процедуралары.

Жеткілікті мөлшердегі сәйкесуші аудиторлық дәлелдер

7. Жеткілікті мөлшер мен сәйкесу ұғымы өзара тығыз байланысты және ол бақылау сынақтары мен өзекті процедуралар арқылы алынатын аудиторлық дәлелдерге қолданылады. Жеткілікті мөлшер аудиторлық дәлелдердің санына, ал тиісті сәйкесу деңгейі аудиторлық дәлелдердің сапасына тән. Әдетте аудитор қорытынды сипаттағыдан гөрі иландыру сипатындағы аудиторлық дәлелдерді көбірек иеленеді және көп реттерде аудиторлық дәлелдерді дәл сол бір белгілі ұйғарымды бекіту мақсатында жинақтайды.

8. Аудиторлық пікір қалыптастыру барысында аудитор әдетте қол жетерлік ақпаратты түгел тексермейді, себебі шоттар сальдосы, шаруашылық әрекеттердің немесе бақылаудың түр-түрлері жайындағы қорытындылар ой жүгірту немесе статистикалық талдау тәсілдері негізінде таңдау жолымен алынады.

9. Аудиторлық дәлелдердің жеткіліктілігі мен сәйкестігі туралы аудитордың ой жүгіртуіне төмендегідей факторлар әсер етеді:

1) аудитордың мейлі қаржылық есеп деңгейінде, мейлі шоттар сальдосы, шаруашылық әрекеттердің түр-түрлері жайында болсын, алып тастауға келмейтін тәуекелдің деңгейі мен сипатына баға беруі;

2) бухгалтерлік есеп пен ішкі бақылау жүйесі, сондай-ақ ішкі бақылау тәуекеліне баға беру;

3) тексерілетін статьяның елеулілігі;

4) осының алдындағы аудиттардан алынған тәжірибе;

5) аудиторлық процедуралардың қорытындылары, оның ішінде анықталуы ықтимал алдампаздық пен қателер;

6) қолдағы ақпараттың бұлақтары мен нанымдылығы.

10. Бақылау сынақтарын өткізу негізінде аудиторлық дәлелдерді алу барысында аудитор аудиторлық дәлелдердің жеткіліктілігі мен сәйкестігін ішкі бақылау тәуекелінің бұдан бұрын бағаланған деңгейін бекіту мақсатында қарауы тиіс.

11. Аудитор тарапынан дәлелдер жинақталатын бухгалтерлік есеп пен ішкі бақылау жүйесінің аспектері төмендегідей:

1) ұйымдастыру: бухгалтерлік есеп пен ішкі бақылау жүйелері елеулі бұрмалаушылықтарды болдырмау, немесе оларды әйгілеу және түзету мақсатында тиісті жағдайға сай талданып-енгізілген;

2) жұмыс істеуі: жүйелер іс үстінде, әрі тиісті уақыт мерзімі бойында тиімді жұмыс істеген.

12. Қаржылық есептегі ұйғарымдарды бекіту мақсатында аудиторлық дәлелдер алу барысында аудитор аудиторлық дәлелдердің өзекті процедуралармен қоса бақылау сынақтары негізінде алынған кез-келген дәлелдермен сәйкестігін және жеткіліктілігін қарауға міндетті.

13. Қаржылық есептегі ұйғарымдар - басшылық тарапынан анық айқындалған немесе қаржылық есепте көзделген және төмендегідей категорияларға бөлінетін ұйғарымдар болып табылады:

1) нақтылығы турасында: актив немесе міндеттеме белгілі күнге нақты күйінде тұр;

2) құқықтары мен міндеттемелері турасында: актив немесе міндеттеме белгілі күнге субъектіге тиісінше қатысты жағдайда тұр;

3) құбылыс турасында: субъектіге қатысы бар іс-әрекет немесе басқа да бір оқиға белгілі бір уақыт ағымында болып өткен;

4) аяқталуы турасында: есепке енгізілмеген активтердің, міндеттемелердің, шаруашылық әрекеттердің немесе басқа оқиғалардың, сонымен қатар ашылмаған статьялардың болмауы;

5) құн анықтау турасында: актив немесе міндеттеме тиісті баланстық құн бойынша көрсетілген;

6) өлшем турасында: іс-әрекет немесе басқа да бір оқиға тиісті сома арқылы есептелген, ал кіріс пен шығыс тиісті мерзімге көрсетілген;

7) көрсетілуі мен ашылуы турасында: статья тағайындалған талаптарға сай ашылып-сараланған және дәл сипатталған.

14. Аудиторлық дәлелдер әдетте қаржылық есептегі әрбір ұйғарымдар бойынша алынады. Бір ұйғарымға қатысты аудиторлық дәлелдер (мәселен, тауарлық-материалдық қорлардың нақтылығы жөніндегі аудиторлық дәлелдер) екінші бір ұйғарымға қатысты дәлелдерді (мәселен, баға құнын анықтау туралы) толықтыра алмайды. Процедуралардың сипаты, мерзімі және көлемі негізінен ұйғарымдарға орай өзгеріп тұрады. Сынақтар бір ұйғарымға қатысты мөлшерден артық аудиторлық дәлел бере алмайды. Мысалы, дебиторлық қарызды өндіру фактісі нәрсенің өз орнында екендігімен қатар оның бағасын анықтау туралы да аудиторлық дәлел береді.

15. Аудиторлық дәлелдердің сенімділігі олардың ішкі немесе сыртқы бұлақтарына және сипатына (сырт қарағандағы, құжаттағы немесе ауызша айтылғандағы) тәуелді болады. Аудиторлық дәлелдердің сенімділігі жекеше жағдайларға тәуелді болатынына қарамастан төмендегідей қорытындылар олардың сенімділігіне баға беруге көмек жасауы ықтимал:

1) сырт бұлақтардан (мәселен, үшінші жақтан алынған бекітуші қуаттамалар) ішкі бұлақтардан алынған қуаттамалардан әлдеқайда сенімді болады;

2) ішкі бұлақтардан алынған аудиторлық дәлелдер, бухгалтерлік есеп пен

ішкі бақылау жүйелері тиімді болған жағдайда өзгеден сенімді саналады;

3) аудитордың тікелей өзі алған аудиторлық дәлелдер субъект тарапынан алынған дәлелдермен салыстырғанда әлдеқайда сенімді саналады;

4) құжаттар қалыбындағы және жазбаша ұсынымдар негізіндегі аудиторлық дәлелдер ауызша формадағыдан сенімді саналады.

16. Егерде аудиторлық дәлелдер әрқилы бұлақтардан немесе әртүрлі сипаттағы бұлақтардан жиналса және рет-ретімен жинақталса әлдеқайда сенімді саналады. Мұндай жағдайларда аудитор жекеше қарастырылған аудиторлық дәлелдерден алынған сенім деңгейінен жоғары дәрежедегі сенімге ие болады. Керісінше, егер бір бұлақтан жиналған аудиторлық дәлелдер екінші бір бұлақтан жиналған дәлелдерге сәйкеспейтін болса, аудитор мұндай үйлесімсіздікті жоюдың қандай қосымша процедуралары қажет болатынын анықтауға міндетті.

17. Аудитор аудиторлық дәлелдерді алуға жұмсалған шығындар мен алынған мағлұматтың пайдасының ара-қатынасын ескеруі тиіс. Әйтсе де қиындықтар мен шығындар мәселесі өздігінен тиісті процедураларды атқарудан бас тартуға салмақты негіз бола алмайды.

18. Аудитор қаржылық есептегі қандай да бір елеулі ұйғарымдар жөнінде негізді түрде күмәнаданатындай болса, онда ол мұндай күмәнды сейілту мақсатында жеткілікті мөлшердегі тиісті аудиторлық дәлелдерді алу жолында шара қолдануға міндетті. Егер жеткілікті мөлшердегі тиісті аудиторлық дәлелдер алынбаған жағдайда аудитор шартты пікір білдіруі немесе пікір білдіруден бас тартуы тиіс.

Аудиторлық дәлелдерді алу жөніндегі процедуралар

19. Аудитор аудиторлық дәлелдерді бір немесе бірнеше процедуралардың көмегімен алады: зерттеу, бақылау, сұрау салу және бекіту, есептеу немесе талдау процедуралары. Процедураларды өткізу ішінара соларға қол жеткізетін уақыт мерзіміне тәуелді болады.

Зерттеу

20. Зерттеу жұмысы жазбаларды, құжаттарды немесе материалдық активтерді тексеру арқылы жүргізіледі. Жазбалар мен құжаттарды зерттеу олардың сипаты мен бұлақтарына сәйкес, сонымен қатар оларды өңдеу барысындағы ішкі бақылаудың әсеріне байланысты сенімділігі әртүрлі деңгейдегі аудиторлық дәлелдерді алуға мүмкіндік береді. Әртүрлі деңгейдегі дәлелдер алуды

қамтамасыз ететін құжаттық формадағы аудиторлық дәлелдердің негізгі үш категориясына төмендегілер кіреді:

1) үшінші жақтың қолындағы, әрі сол тараптан жасалған құжаттық

аудиторлық дәлелдер;

2) үшінші жақтың тарапынан жасалған, бірақ субъекттің қолындағы нақты құжаттық аудиторлық дәлелдер;

3) субъекттің қолындағы, әрі сол тараптан жасалған құжаттық аудиторлық дәлелдер.

Материалдық активтер бойынша олардың нақты бар екендігі жөнінде сенімді аудиторлық дәлелдер қамтамасыз етіледі, алайда олардың меншіктік құқын немесе құнын анықтау міндет емес.

Бақылау

21. Аудитор басқа адамдар атқаратын процестер мен процедураларды, мәселен субъект қызметкерлері тарапынан тауарлық-материалдық қорлардың есебін алу немесе ревизиялық із қалдырмайтын бақылау процестерін атқару ісін бақылайды.

Сұрау салу және бекіту

22. Сұрау салу - субъекттің ішіндегі немесе сыртындағы хабардар адамдар тарапынан ақпарат іздеу болып табылады. Сұрау салу үшінші бір жақтарға арналып жазбаша құжатталған ресми түрде құжатталуы мүмкін немесе субъекттің өз ішіндегі адамдарға ауызша бейресми қалыпта қойылуы мүмкін. Сұрау салудан алынған жауаптар аудиторды оған бұрын белгісіз болып келген ақпаратпен қамтамасыз етуі немесе қолдағы аудиторлық дәлелдерді бекітуге

ы қ п а л ж а с а у ы м ү м к і н .

23. Анықтап-бекіту дегеніміз бухгалтерлік жазбалардағы мағлұматтардың анық-қанығын бекіту жайында салынған сұрауларға алынған жауап болып табылады. Мәселен, аудитор әдетте дебиторлық қарыз жөнінде тікелей дебиторлардың өздеріне сұрау салады.

Есептеу

24. Есептеу дегеніміз бухгалтерлік әдепкі жазбалардағы немесе өз бетінше

жасалған есеп айырысуларды атқару барысындағы мағлұматтардың арифметикалық дәлдігін тексеру болып табылады.

Талдау процедуралары

25. Талдау процедуралары дегеніміз елеулі көрсеткіштер мен тенденцияларға, оның ішінде басқа да тиісті ақпараттан өзгеше болып шыққан өзгерістер мен салыстырмалы баламаларға немесе болжамды сомаларға жасалатын талдау болып табылады.

Мемлекеттік секторлардағы субъекттердің қаржылық есебінің аудиті

26. Мемлекеттік сектордағы субъекттердің қаржылық есебінің аудитін

жүргізу барысында аудитор өзінің өкілеттілігіне және кез-келген, аудиторлық талаптарға әсер ететін заң актілерімен қоса басқа да өлшемдік құқықтық актілерді назарда ұстауы шарт. Мысалы, мұндай талапта аудиторлық процедуралардың сипаты мен көлеміне қатысты ой қорытындылау және солардың елеулілік дәрежесін анықтау барысында аудитор өкілеттігінің деңгейіне әсер етуі мүмкін. Осы аудит стандартының 9 тарауы аудиторлық ой қорытындылау ісіне жасалған осындай шектеулерді қарағаннан кейін барып қана қолданылады.

Оқығандар:

Омарбекова А.Т.

Икебаева Ә.Ж.